

THE IMPORTANCE OF DEVELOPING TECHNICAL CREATIVITY IN FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE

J.B.Jumabaev

Trainee-teacher of Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13836551>

ARTICLE INFO

Received: 18th September 2024

Accepted: 23th September 2024

Online: 25th September 2024

KEYWORDS

Technical creativity, professional competencies, integration, pedagogical technology.

ABSTRACT

This article presents information on the main tasks that require a special approach to the formation of professional competence in the development of technical creativity in the training of future technology teachers.

ЗНАЧИМОСТЬ РАЗВИТИЯ ТЕХНИЧЕСКОГО ТВОРЧЕСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

Ж.Б.Жумабаев

Стажер-преподаватель Нукусского государственного педагогического института имени Ажинияза

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13836551>

ARTICLE INFO

Received: 18th September 2024

Accepted: 23th September 2024

Online: 25th September 2024

KEYWORDS

Техническое творчество, профессиональные компетенции, интеграция, педагогическая технология.

ABSTRACT

В данной статье представлена информация об основных задачах, которые требуют особого подхода к формированию профессиональной компетентности в развитии технического творчества при подготовке будущих учителей технологии.

KASBIY KOMPETENTSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA TEXNIK IJODKORLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH AHAMIYATI

J.B.Jumabaev

Ajiniyoz nomidagi NDPI stajyor o'qiyuvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13836551>

ARTICLE INFO

Received: 18th September 2024

Accepted: 23th September 2024

Online: 25th September 2024

KEYWORDS

Texnik ijodkorlik, kasbiy kompetencyalar, integrasiya,

ABSTRACT

Mazkur maqolada texnik ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda kasbiy kompetentsiyasi shakllantirishga alohida yondashishni talab qiluvchi asosiy vazifalar haqida ma'lumot berilgan..

pedagogik texnologiya.

Kirish. Mamlakatimizning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining zamonaviy sharoitida yosh avlodni tarbiyalash muammolari pedagogik kadrlar tayyorlashning kasbiy darajasini oshirishni talab etmoqda. Aynan texnika fanlari bilan shambarshas bog'liq bo'lgan texnologiya fani o'qituvchilarini maktab o'quvchilarining texnik ijodiy faoliyatini pedagogik boshqarishga tayyorlashni takomillashtirish talabalar shaxsini rivojlantirish zarurati bilan belgilanadi. [1]

Pedagogik oliy ta'lim muassasalari talabalarining texnik ijodkorlik sohasidagi kasbiy tayyorgarligini kasbiy kompetentsiyaning ajralmas qismi sifatida, shaxsning maqsadli nazariy va amaliy faoliyati sifatida belgilash mumkin. Bu bo'lajak o'qituvchi sifatida talabaning shaxsini samarali rivojlantirish mexanizmi shakllanadigan o'ziga xos ta'lim texnologiyalarida namoyon bo'ladi. [4]

Umumta'lim tizimining yangilangan mazmuni bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini umumta'lim maktablaridagi mehnat faoliyatining ijodiy xususiyatini hisobga olgan holda tayyorlashga yangicha yondashuvlarni taqozo etadi.

Bo'lajak o'qituvchining texnik ijodkorlik sohasida o'quvchilar bilan ishlashi uchun kasbiy tayyorgarlik muhimligini tushunish, ularning oliy ta'lim o'quv yurtlarida ta'limini tashkil etish nuqtai nazaridan nazariy asoslarni takomillashtirishni talab qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Pedagogik amaliyotda bo'lajak texnologiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi tizimli ta'lim, jumladan, pedagogik faoliyat sohasidagi bilim, ko'nikma va malakalar sifatida qaralib keldi.

Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarni tayyorlash sifatini oshirish, ularning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish muhimligi bir qancha olimlar V. P. Bepalko, S. O. Ye. Lebedeva, A. K. M. I. Rojkova, V. A. Slastenin, Ye. V., Tolipov, U. K., Sharipov Sh.S., Muslimov N. A., Qo'sinov O.A., N.T.Orinbetov., Ismailov, T. D., Tagaev, J. B. Orishevlarning tadqiqot ishlarida ham keltirilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Bo'lajak texnologiya o'qituvchisining texnik ijodkorlik sohasidagi kasbiy kompetensiyasining tuzilishi asoslanadi, u quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi: motivatsion (o'quv faoliyatiga hissiy va qiymatga asoslangan munosabat - qadriyatlar, qiziqishlar, ehtiyojlar, qobiliyatlar, moyilliklar), kognitiv. (ta'limda bilim, ko'nikma, ijro va etakchilik sohasidagi qobiliyatlarda ifodalangan), faoliyatga asoslangan (pedagogik intellektual va texnik ish texnologiyasini o'zlashtirish), ijodiy (yoki shaxsning texnik ijodkorlik qobiliyatini o'z ichiga olgan texno-ijodiy) baholovchi-samarali (texnik ijod mahsuli uchun qiyosiy-tuzatuvchi);

- bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining o'quvchilarning texnik ijodkorligi sohasida kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish uchun integral loyiha texnologiyasi asoslandi;

- tavsiflangan hodisaning xususiyatlarini hisobga olgan holda, ushbu kompetensiya darajalariga muvofiq baholash mezonlari to'plami (reproduktiv, samarali va ijodiy) shakllantirildi: boshlang'ich, o'rta va malakali.

Bo'lajak texnologiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi vosita sifatida texnik ijodkorlikni rivojlantirish muommalarini o'rganish natijalarida quyidagi ma'lumotlarni keltirish mumkin:

- bo'lajak o'qituvchining texnik ijodkorlik sohasidagi kasbiy kompetensiyasini yuqori darajasiga qo'yiladigan zamonaviy talablar asosida shakllantirish yo'llarining etarli darajada rivojlanmaganligi;

- umum ta'lim tizimining kasbiy malakali texnologiya o'qituvchisiga bo'lgan ob'ektiv ehtiyoji va uning texnik ijodkorlik sohasidagi tayyorgarligi darajasining etarli emasligi;

- bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini tayyorlash bo'yicha tavsiyalarda oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonining amaliy ahamiyati va ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda texnik ijodkorligini rivojlantirishga asoslangan ma'lumotlarning etishmasligi. Ushbu ma'lumotlar asosida metodologiyasini quyidagi asoslarda tayyorlanadi:

1. Texnik ijodkorlikning mohiyatini aniqlash va uning texnologiya o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashdagi rolini ko'rsatish va psixologik asoslarini o'rganish.

2. Bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining texnik ijodkorlik sohasidagi kasbiy kompetensiyasi tarkibi, uni shakllantirish mazmuni, shakllari, usullari va vositalarini ko'rsatish.

3. Bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining texnik ijodkorlik sohasidagi kasbiy kompetensiya darajasini baholash mezonlari o'rganish.

Texnik ijodkorlikning mohiyati bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining amaliy mashg'ulotlarining zamonaviy sharoitida turli maktab yoshidagi o'quvchilar bilan o'quv-tarbiyaviy ishlarni tashkil etish va olib borishda ularning kasbiy malakasini rivojlantirish vositasi sifatida ochib beriladi. sub'ektiv yoki ob'ektiv yangilikka ega bo'lgan texnik ob'ektlarni o'rganish, loyihalash va ishlab chiqarish bilan bog'liq texnik soha. Talabalarni mustaqil kasbiy faoliyatga tayyorlash darajasini oshirishda uning ahamiyati ko'rsatilgan;

Shunday qilib, zamonaviy pedagogik ta'limning dolzarb muammosi - kelajakda o'rta maktabda o'quv jarayonida zamonaviy ehtiyoj talablarini ta'minlashga qodir bo'lgan o'quvchilarning kasbiy jihatdan aniqlangan shaxsiy qobiliyatining muhim tarkibiy qismi sifatida texnik ijodkorlikni rivojlantirish zarurati deb qarash mumkin. Pedagogik hodisa sifatida pedagogik kadrlarni tayyorlash muammosiga fan va amaliyotning e'tiborining kuchayishi munosabati bilan bo'lajak texnologiya o'qituvchisining ushbu jarayonda kasbiy malakasini rivojlantirish vositasi sifatida texnik ijodkorlikni rivojlantirish jarayonini o'rganish zarurati paydo bo'ldi. Shu bilan birga, texnologiya o'qituvchisining texnik ijodkorlik qobiliyati uning kasbiy kompetensiyasining ajralmas qismi sifatida qaraladi.

Tahlil va natija. Pedagogik talim muassalarining bo'lajak texnologiya o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyani samarali rivojlantirish uchun maktab o'quvchilarining psixologik rivojlanishining xususiyatlari va qonuniyatlari to'g'risida psixologiya sohasidagi bilimlar muhim ahamiyatga ega.

Ijod psixologiyasining ilmiy apparatidan foydalanib, biz bu jarayonni ijodkorlik harakatining psixologik "mexanizmi" sifatida, shaxsning sub'ektiv harakati sifatida taqdim etamiz.

Faoliyatga bo'lgan ehtiyoj bitta, texnik ijodkorlikni rivojlantirish va talabaning ijodiy shaxsini rivojlantirishning eng kuchli omillaridan biri. Tahlil shuni ko'rsatadiki, texnik ijodkorlik o'qituvchining o'ziga xos faoliyatining bir turi bo'lib, uning o'ziga xos xususiyati sub'ektiv yoki ob'ektiv yangilik va foydalilikka ega bo'lgan ideal yoki moddiy texnik

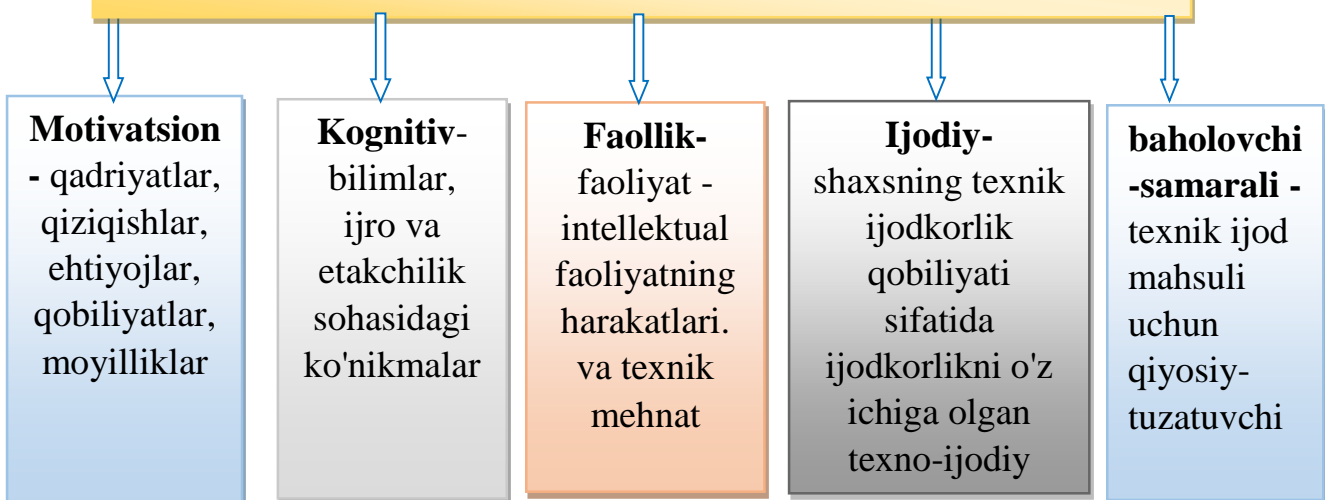
ob'ektlarni (yoki texnik echimlarni) ishlab chiqarishdir. Biz texnologiya o'qituvchisining texnik ijodkorligini texnik ob'ektlarni o'rganish, loyihalash va ishlab chiqarish bilan bog'liq texnik sohada turli maktab yoshidagi o'quvchilar bilan o'quv ishlarini tashkil etish va o'tkazish faoliyati deb hisoblaymiz. Texnologiya o'qituvchisi ijodiy faoliyatining o'ziga xos xususiyati uning moddiy texnologiyalarni o'rganish jarayonida texnologiya sohasida namoyon bo'lishidir. [2]

Tadqiqot natijasi shuni ko'rsatadiki, texnik ijodkorlikning rivojlanishi o'quvchilarni turli xil maktab yoshidagi o'quvchilar bilan texnik sohada o'rganish, loyihalash va ishlab chiqarish bilan bog'liq o'quv ishlarini tashkil etish va o'tkazishda amaliy faoliyatni amalga oshirishga kasbiy va ijodiy tayyorlashda sodir bo'ladi. Talabalarning texnik ijodkorligi faoliyat turi sifatida ularni pedagogic ta'lim muassasalarida tayyorlash maqsad va vazifalari nuqtai nazaridan texnologiya o'qituvchisining kasbiy malakasini rivojlantirish vositasi deb hisoblaymiz. Bo'lajak texnologiya o'qituvchisi nafaqat ijrochi, balki o'quvchilarning texnik ijodkorligining tashkilotchisi (o'quv-uslubiy va moddiy bazani tayyorlay olishi, talabalarni birlashtira olishi), shuningdek, ushbu faoliyatga rahbarlik qila olishi (o'quvchilarning ijodiy faoliyatiga to'g'ri kelishi) bo'lishi kerak. faoliyat, ularni boshqarish).

Texnik ijodkorlikni institutsional ta'lim tizimidagi va undan tashqaridagi uyushgan va uyushmagan aholining keng qatlamlarini qamrab oluvchi ijtimoiy hodisa sifatida tavsiflash mumkin.

Texnik ijodkorlik - bu shaxsning g'oyadan natijaga o'tish jarayonida texnik sohadagi o'ziga xos aqliy va amaliy faoliyati, uning o'ziga xos xususiyati ob'ektiv yoki sub'ektiv yangilikka erishish, natijada moddiy yoki ideal ob'ektni rejalashtirilgan natija sifatida. Texnik ijodkorlikni faoliyat va ijtimoiy-tarbiyaviy hodisa sifatida belgilaymiz. Bu bo'lajak texnologiya o'qituvchisining texnik ijodkorlik sohasidagi kasbiy kompetentsiyasini rivojlantirish vositasi bo'lib, o'qituvchining kasbiy va shaxsiy fazilatlarini yanada samarali oshirishdan iborat bo'lib, uning mustaqil kasbiy faoliyatga tayyorgarlik sifatini baholashga imkon beradi.

Bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentsiyalari tarkibi

Bo'lajak texnologiya o'qituvchisining kasbiy kompetentsiyasining mohiyati uning o'qituvchiga qo'yiladigan talablarni, u tashkil etadigan o'quv jarayonini va kasbiy faoliyati natijalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish qobiliyatidan iborat bo'lib, biz uning ajralmas ko'p komponentli, kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan shaxsiyat xususiyati sifatida belgilaymiz.

Xulosa va takliflar. Bo'lajak texnologiya o'qituvchisining kasbiy kompetentsiyasi uning texnologiya sohasida ijodiy faoliyatni amalga oshirish qobiliyati, ijodiy salohiyat darajasi, ijodiy fikrlash darajasi, texnik sohada ijodkorlikka bo'lgan qiziqish va ehtiyojlar bilan tavsiflanadi. Shu bilan birga, o'qituvchining qobiliyati uning shaxsiyatining integral sifati sifatida tushuniladi, bu unga texnik sohada rejalashtirilgan natijaga kafolatlangan erishish bilan muayyan harakatlarni amalga oshirish imkonini beradi. Integrativ - yangi shaxs sifati paydo bo'lganda - bo'lajak texnologiya o'qituvchisining o'zining ham, o'quvchilarining ham texnik ijodini olib borish va tashkil etish qobiliyati.

Integral loyiha texnologiyasi tadqiqotning asosiy maqsadiga erishishga imkon beradi - bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining texnik ijodkorlik sohasida kasbiy kompetentsiyasini shakllantirishni ta'minlash. Nazariy va amaliy mashg'ulotlarning o'zaro bog'liq mazmuni o'quvchilarning texnik ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishga, texnik sohada mustaqil kasbiy va ijodiy ish tajribasiga ega bo'lishga qaratiladi.

Referenes:

1. N.Muslimov, Sh.Sharipov, M.Qodirov. "Texnik ijodkorlik va dizayn".-T.: 2010y
2. L.E.Bobomurodova. «Texnik ijodkorlik va dizayn» fanidan amaliy mashg'ulotlarni bajarish. – Samarqand.: 2019 y
3. L.E.Bobomurodova. «Texnik ijodkorlik va dizayn» fanidan laboratoriya mashg'ulotlarini bajarish. – Samarqand.: 2019 y
4. Kamilova. M. «Pedagogik kasbiy kompetentlik, kompetentlikka asoslangan ta'lim», Ta'lim, fan va innovatsiya. Toshkent 2022yil.